

Motion till riksdagen 2018/19:2975

av Allan Widman m.fl. (L)

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Vi går en säkerhetspolitiskt mörk tid till mötes. Den upprustning som under några år pågått i Ryssland har befäst landet som en militärt överlägsen stormakt i Östersjöregionen. Skulle en konflikt uppstå kommer Sverige att drabbas, direkt eller indirekt. Den ryska militären har kränkt svenskt territorium till havs, i luften och på cybernätet. Ryssland har genom aggression genomfört en olaglig annektering av territorium tillhörigt ett annat europeiskt land och för just nu ett lågintensivt krig i Ukraina. Samtidigt har situationen i Nordkorea blivit mycket farlig. Den kommunistiska regimen har utfört upprepade kärnvapentester och hotat att anfälla USA, Sydkorea och Japan. Samtal till trots är Nordkoreas relation med omvärlden fortsatt oförutsägbar. Det syriska inbördeskriget har pågått längre än andra världskriget. Den europeiska unionen är efter brexit försvagad och den amerikanska administrationen är minst sagt oberäknelig. Efter det kalla kriget valde Sverige att rusta ned och står därför illa förberett i en mycket osäker tid.

Svensk försvarspolitik måste ställas om. Den nationella dimensionen ska prioriteras. Försvaret av Sverige måste vara Försvarsmaktens huvuduppgift. Samtidigt måste regeringen omedelbart ansöka om Natomedlemskap. För Liberalerna är det givet att försvarsförmågan på flera sätt måste öka för att möta en ny och mer bister verklighet. Vi gör bedömningen att regeringens avsatta medel under gångna mandatperiod har urholkat försvarets ekonomi och kan på sikt leda till en förmågeminskning ifall mer anslag ej tillförs. Liberalerna drar därför slutsatsen att mycket högre anslag behöver tillföras. Syftet är att försvarsanslagen inom tio år ska uppgå till 2 procent av BNP. Liberalerna har en tydlig färdplan för hur vi ska nå målet. *Under budgetperioden 2019–2021 tillför*

vi 24 miljarder kronor ytterligare till Försvarmakten. Det innebär ett kraftigt, men välbehövligt, tillskott för den svenska försvarsförmågan.

Det stod redan från början klart att de medel som anslogs av den rödgröna regeringen 2015 för att stärka svensk försvarsförmåga var långt ifrån tillräckliga för att Sverige ska kunna leva upp till de krav som fred och säkerhet i vår tid ställer. Denna bild har efter hand förstärkts. Försvarmakten behöver 18 miljarder kronor under de närmsta tre åren enbart för att försvarsförmågan inte ska minska. Det var ett steg i rätt riktning att regeringen tillsammans med Moderaterna och Centerpartiet under 2017 tillförde ytterligare medel, men det är fortfarande inte nog för att täcka de stora luckor i finansieringen som fanns redan när den första överenskommelsen träffades. Redan då var haveriet i inriktningsbeslutets försvarekonomi ett faktum. Detta berodde bland annat på att beställningen av nya JAS Gripen 39 E inte valutasäkrats och att de strukturella underskotten i Försvarmakten vida översteg tillskotten. Samtidigt har priset på anskaffningen av nästa generations ubåt (NGU), utan riksdagens godkännande, gjorts beroende av att export sker. Det framstår som osannolikt. Om ingen köpare hittas innebär det en stor fördyrning för Sverige som då måste bära hela utvecklingskostnaden på egen hand. Under 2018 har en beställning av luftvärnssystemet Patriot genomförts av regeringen trots att dess egen materielutredning rådde den att avvakta. Det är uppenbart att det har köpts långt mer materiel än vad det funnits anslagna medel till. Av budgetpropositionen för 2019 framgår det att inköpen av materiel har drabbat basplattan och minskade anslag till förbandsverksamheten. *Mot bakgrund av det vill Liberalerna stärka basplattan väsentligt och tillför således anslag 1:1 2 766 miljoner kronor för 2019.* Denna anslagshöjning ökar drastiskt med åren. För hela perioden 2019–2021 anvisas 16,5 miljarder kronor i generell förstärkning av förvarsverksamhet och beredskap.

Numerären i de svenska insatsförbanden är för liten. Mer än hälften av landets yta består av skogsområden. Infanteri är i betäckt terräng det mest användbara truppslaget. Med stor spridning, lätrörlighet och preciserad eldkraft är infanteriet avgörande för förmågan att försvara hela landet. Truppslaget är grunden för all stridsteknik, taktik och strategi. Därför behöver vi en tionde bataljon, bestående av pliktutbildad personal, vars uppdrag är att kunna agera lättmanövrerat i den svenska terrängen för att sinka fiendens framfart. Liberalerna kommer att reservera budgetmedel för detta utöver den generella förstärkning som redovisas ovan.

Hur mycket pengar Försvarmakten än tillförs kan Sverige inte mäta sig med en militär stormakt. Därför är det viktigt att det internationella samarbetet stärks och utvecklas. Under 2017 samlades tusentals soldater från hela världen för att tillsammans öva på hur Sverige kan freda sig vid ett eventuellt angrepp. Det är helt nödvändigt både att öva på simulerade anfall men också att bygga vänskapsbroar med nationer som vi ser som våra vapenallierade. Det är mot den bakgrunden som vi avser att genomföra ytterligare en storskalig internationell försvarsövning år 2021. Liberalerna kommer att reservera budgetmedel för detta utöver den generella förstärkning som redovisas ovan.

Om Sverige, inom ramen för det så kallade värdlandsavtalet, behöver stöd från t.ex. USA blir det mest sannolikt våra hemvärnsförband som skyddar införselhamnar och anordnar mottagande. Utbytet mellan nationalgardena i USA:s olika delstater och andra länder innebär goda möjligheter till samträning och ökad interoperabilitet. De flesta partnerländer och medlemmar av Nato deltar sedan länge i detta utbytesprogram. USA välkomnar även ett svenskt deltagande men kräver att regeringen ansöker därom. Sverige bör ansöka om medlemskap i US National Guard Partnership Program med

sikte på att vara fullvärdig deltagare från 2020. Liberalerna kommer att reservera budgetmedel för detta utöver den generella förstärkning som redovisas ovan.

Parallellt med en kraftigt förstärkt militär kapacitet och ökad internationell samverkan är det samtidigt nödvändigt att civilförsvaret stärks. Den nationella säkerheten ändrar karaktär med åren och det är viktigt att både freda sig mot informationsintrång och stärka närvaron till berörda kommuner vid räddningstjänst. *Därför vill Liberalerna öka anslagen till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap med 100 miljoner kronor för år 2019 under anslag 2:6.* Liberalerna ser positivt på återinförandet av värnplikten och vill bredda värnplikten och införa civil värnplikt. Vi behöver erbjuda valmöjligheter och tillföra mer personal till det civila försvaret. För det ändamålet kommer Liberalerna att i kommande budgetförslag för 2020 och 2021 avsätta tillräckliga medel för att utbilda 1 200 civilvärnpliktiga.

Det finns ett stort behov av indirekt eld inom markstridskrafterna. Under föregående mandatperiod fattade regeringen förvisso beslut om att Sverige tar över de tjugofyra artilleripjäserna, Archer, som Norge förut avbeställt. Försvarsministern redovisade dock vare sig finansiering eller förslag för hur dessa ska omvandlas till krigsförband. Oaktat det försämrade omvärldsläget meddelade regeringen 2016 att man avsåg att sälja hälften av dem och lägga de övriga i malpåse. Det är märkligt att Sverige, trots att vi i dag har knappt hundra stridsflygplan, planerar för endast 24 artilleripjäser. Obalansen måste avhjälpas och Liberalerna vill därför att de tjugofyra nya pjäserna organiseras i ytterligare två artilleribataljoner. För detta ändamål anslår vi 450 miljoner kronor årligen för driftskostnader från och med 2020.

Liberalerna har länge betonat Gotlands betydelse för ett effektivt försvar av Sverige. Försvaret av ön behöver stärkas väsentligt. Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget menar vi att Gotlands strategiska särställning och geopolitiska betydelse har ökat. Vi välkomnar överbefälhavarens beslut att i förtid permanenta den militära närvaron samt inrätta ett regemente på ön. Återmilitariseringen av ön är nu ett faktum som omvärlden får förhålla sig till. Men Gotlands försvar behöver ytterligare förstärkas. En kraftigt militärt ökad närvaro på Gotland förväntas rymmas under de satsningar vi gör på anslag 1:1. Därutöver kommer Liberalerna under 2020 och 2021 att avsätta särskilda medel för att köpa in kustartilleri till Gotland. Vi behöver använda Gotlands strategiska position i Östersjön för att kunna bemöta en angripare i ett så tidigt stadium som möjligt.

Med det alltmer osäkra läget i vårt närområde ökar behovet av att ha ett trovärdigt nationellt försvar med stark tröskelförmåga. Vid ett väpnat angrepp ligger vår bästa chans i att möta en fiende tidigt och innan angriparen stigit i land. Detta har under långa tider fått Sverige att prioritera flygstridskrafterna. Men i försvarsöverenskommelsen 2015 beslutades att flygvapnet, som i dag består av knappt 100 stridsflygplan, skulle minskas under åtta år. 60 stycken nya JAS E ska ersätta 100 stycken JAS C/D, de sista levererade bara för några år sedan. Det är beklagligt, särskilt med tanke på det aggressiva beteende som det ryska stridsflyget uppvisar. Att i det här läget skrota hundra nästan nya, fullt betalda och välfungerande stridsflygplan är både ett säkerhetspolitiskt risktagande och ett enormt slöseri med skattebetalarnas pengar. Antalet plan bör vara minst hundra också i framtiden. Helst bör alla JAS C/D behållas, samtidigt som de 60 nya planen tillförs. Det skulle innebära en kraftig – och nödvändig – förstärkning av vårt flygvapen. Försvarsmakten måste då tillföras ytterligare resurser. Detta kan ställa krav på ytterligare en flygflottilj i exempelvis Linköping, Uppsala eller Karlsborg, vilket vi beräknar bör rymmas under anslag 1:3. Sammantaget för åren

2019–2021 anslås 6 miljarder kronor för att förstärka det svenska luftrummet. På detta utgiftsområde och för 2019 anslås därmed 1 miljard kronor under anslag 1:3 för att behålla de JAS-plan som hotas med skrotning. Ytterligare 209 miljoner kronor tilldelas anslag 1:3 år 2019 för att upprätthålla svensk militärutrustning och täppa igen de materiella svarta hål som har skapats under gångna mandatperiod.

När riksdagen beslutade att göra värnplikten vilande i fredstid möjliggjorde man för ett återinförande – om läget i omvärlden drastiskt försämrades, eller om försvaret misslyckades med att rekrytera frivilliga soldater. Båda dessa förutsättningar är nu uppfyllda. Regeringen har nu till del återinfört värnplikten, med militär grundutbildning för både kvinnor och män inom ramen för lagen om totalförsvarspflicht. Vi välkomnar detta och anser att värnplikten bör utvidgas och omfatta 10 000 värnpliktiga år 2025. För att hantera ökade volymer anslår vi 30 miljoner kronor till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet 1:6. Därutöver avsätter vi 63 miljoner för 2019 under anslag 1:6 för att kunna bygga ut ytterligare en provningsplats.

Liberalerna genomför en omfattande satsning på utgiftsområde 4 för att rekrytera ytterligare 5 000 poliser. För att förstärka Rekryteringsmyndighetens kapacitet att göra urvalstester för Polismyndighetens räkning tillför vi ytterligare 5 miljoner kronor 2019 under anslag 1:6. Liberalerna vill därutöver skapa en modern beredskapspolis på 5 000 personer, som ska kunna kallas in i fler situationer än förut. Tjänstgöringen ska bygga på frivillighet och tidsbegränsade kontrakt för personer som har detta som ett åtagande vid sidan av sitt ordinarie arbete. Beredskapspolisen ska vara tillgänglig i hela landet och ska stå under befäl av polis när den kallas in i tjänst. I försvarsberedningen enades partierna om behovet av en modern beredskapspolis, dessvärre ville majoriteten endast att den skulle kunna användas i händelse av kris och krig. Det vore ett slöseri med dess kapacitet och resurser. För att påbörja återuppbyggnaden av en modern beredskapspolis tillskjuter Liberalerna 50 miljoner kronor år 2019 under anslag 1:1 Försvarsmakten.

Vi ser att det finns en tydlig rationaliseringspotential i Högkvarteret. Vi föreslår att kostnaderna under anslag 1:1 minskas med 25 miljoner kronor år 2019.

Liberalerna föreslår slutligen att pris- och löneuppräknigen justeras ned med 20 procent årligen.

På detta område påverkas för år 2019 anslag 1:8, 2:1, 2:4, 2:6 och 3:1. Däremot är Försvarsmaktens förbandsverksamhet och beredskap samt internationella insatser undantagna från vårt förslag, vilket gör att anslag 1:1 och 1:2 inte påverkas.

Tabell 1 Anslagsförslag 2019 för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Tusental kronor

Ramanslag		Avvikelse från regeringen (L)	Kommentarer
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	2 791 000	Rikspolisstyrelsens rapport POA-134-6927/09, egna beräkningar
1:2	Försvarsmaktens insatser internationellt		
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	1 209 000	Egna beräkningar
1:4	Forskning och teknikutveckling	-1 000	RUT Dnr 2018:1398

Ramanslag		Avvikelse från regeringen (L)	Kommentarer
1:5	Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten		
1:6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	98 000	RUT Dnr 2018:1327, egna beräkningar
1:7	Officersutbildning m.m.	0	RUT Dnr 2018:1398
1:8	Försvarets radioanstalt	-2 000	RUT Dnr 2018:1398
1:9	Totalförsvarets forskningsinstitut	0	RUT Dnr 2018:1398
1:10	Nämnder m.m.		
1:11	Försvarets materielverk	0	RUT Dnr 2018:1398
1:12	Försvarsunderrättelse- domstolen		
2:1	Kustbevakningen	-3 000	RUT Dnr 2018:1398
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor		
2:3	Ersättning för räddningstjänst m.m.		
2:4	Krisberedskap	-1 000	RUT Dnr 2018:1398
2:5	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmerings-tjänst enligt avtal		
2:6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	97 000	RUT Dnr 2018:1327, RUT Dnr 2018:1398, egna beräkningar
2:7	Statens haverikommission		
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten	-1 000	RUT Dnr 2018:1398
4:1	Elsäkerhetsverket		
	Summa	4 187 000	
	Specificering av anslagsförändringar		
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	2 766 000	Utökad förbandsverksamhet och beredskap, egna beräkningar
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	50 000	Återinförande av beredskapspolisen Rikspolisstyrelsens rapport POA-134-6927/09, egna beräkningar
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	-25 000	Rationaliseringskrav på den högsta ledningen i Högkvarteret, egna beräkningar
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	1 000 000	Vidmakthållande av luftförsvarsförmåga, egna beräkningar
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	209 000	Förstärkning materiel och anläggningar, egna beräkningar
1:4	Forskning och teknikutveckling	-1 000	Justerad pris- och löneomräkning, RUT Dnr 2018:1398
1:6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	63 000	Ytterligare provningsplats för mönstring, RUT Dnr 2018:1327

Ramanslag		Avvikelse från regeringen (L)	Kommentarer
1:6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	30 000	Mönstringskostnader, RUT Dnr 2018:1327
1:6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	5 000	Satsning för att locka tillbaka poliser, egna beräkningar
1:8	Försvarets radioanstalt	-2 000	Justerad pris- och löneomräkning, RUT Dnr 2018:1398
2:1	Kustbevakningen	-3 000	Justerad pris- och löneomräkning, RUT Dnr 2018:1398
2:4	Krisberedskap	-1 000	Justerad pris- och löneomräkning, RUT Dnr 2018:1398
2:6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	100 000	Resursförstärkning till krisberedskap och cyberförsvar, egna beräkningar
2:6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	-3 000	Justerad pris- och löneomräkning, RUT Dnr 2018:1398
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten	-1 000	Justerad pris- och löneomräkning, RUT Dnr 2018:1398

Allan Widman (L)

Christer Nylander (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Mats Persson (L)

Tina Acketoft (L)

Lina Nordquist (L)